

TÁRCZA.

BR. TÓTH FERENCZ A DARDANELLÁK MEGERŐSÍTŐJE.

(1733 — 1793.)¹

A világháború legtanulságosabb fejezetei közé tartoznak az ántánt hatalmaknak erőfeszítései a Dardanellák birtokáért. Nem tekintve azt, hogy az ismert nagyszabású hadivállalat, mellyel párhuzamosan haladt a diplomácia munkája is a Törökországgal területileg közvetlenül érintkező Balkán-államok fegyveres közbelépésének megnyerése végett, — a légkülönfélébb politikai és gazdasági kívánalmakat volt hivatva kielégíteni, — mint hadivállalat is figyelemreméltó. Ez volt az újjászervezett török haderő tűzpróbája, mely beigazolta a török emberanyag és a német szervezőképesség kiválóságát. Az alább ismertetendő könyvnek főleg abban áll jelentősége, hogy megismertet a Dardanellák első megerősítőjével s a török hadsereg első rendszeres átszervezőjével, a *magyar* báró Tóth Ferenczel, ki az újjászervezést francia érdekek szolgálatában kimondottan oroszellenes czélzattal irányította.

Tóth Ferencz családja nyitrai megyei származású volt ; atyja, Tóth András, már gyermekkorában Rákóczi szolgálatában állott ; 1711-ben együtt ment vele Lengyelországba, 1715-ben pedig követte Törökországba. Midőn 1720-ban gróf Bercsényi Miklós javaslata alapján a francia udvar hozzájárult egy magyar huszárezred felállításának tervezetéhez, Bercsényi László a rodostói magyar emigránsok közül toborozta össze az ezred első katonáit ; köztük volt Tóth András is, ki társai-

¹ *Palóczi Edgár: Br. Tóth Ferencz, a Dardanellák megerősítője. 1733 — 1793. Buda pest, 1916. Kiadja a Vörös Félhold támogatására alakult országos bizottság. 8°, 338 l.*